

"Sevr ve Hût, arzın mahrek-i senevîsinde mukadder olan iki burçtur. O burçlar, eğer çendan farazî ve mevhumedirler..." Muhakemat, Birinci Makale, İkinci Mesele Üçüncü Mahmili açıklar mısınız?

"Üçüncü mahmil: Sevr ve Hût, arzın mahrek-i senevîsinde mukadder olan iki burçtur. O burçlar, eğer çendan farazî ve mevhumedirler. Asıl ecranı nazm ve rapt ile yüklenmiş olan âlemde cârî ve lâfzen ve istilâhen 'câzibe-i umumîye' ile müsemmâ olan âdâtullahın kanunu o burçlarda temerküz ve tahassul ettiğinden, 'Arz burçlar üstündedir' olan tâbir-i hakîmâne caizdir. Bu mahmil, hikmet-i cedide nokta-i nazarındadır. Zira, hikmet-i atika, burçları semada; hikmet-i cedide ise, medâr-ı arzda farz etmişlerdir. Bu tevil, yeni hikmetin nazarında büyük bir kıymeti tazammun eder."

"Hem de mervîdir: Sual taaddüd etmiş. Bir kere **'Hût üstündedir.'**; demek bir aydan sonra **'Sevr üstündedir.'** denilmiştir. Yani, feza-yı gayr-ı mahdudenin her tarafında münteşir olan mezbur kanunun huyût ve eşi'alarının nokta-i mihrakiyesi olan Hût burcunda temerküz ettiğinden, küre-i arz Delv burcundan koşup Hüttaki tedellî eden kanunu tutup, şecere-i hilkatin bir dalıyla semere gibi asıldı. Veyahut kuş gibi kondu. Sonra tayyar olan yer, yuvasını burcu Sevr üstünde yapmış demektir. Bunu bildikten sonra, insafla dikkat et. Beşinci Mukaddemenin sırrıyla ehl-i hayalin ihtirâ-kerdesi olan kıssa-i acîbe-i meşhurede acaba hikmet-i ezeliyeye isnad-ı abesiyet ve san'at-ı İlâhiyede ispat-ı israf ve burhan-ı Sâni olan nizam-ı bedîi ihlâl etmekten başka neyle tevil olunacaktır? Nefrin, hezârân nefrin, cehlin yüzüne!"(1)

Burç, insanın doğum anında Güneş'in hangi pozisyonda olduğunu gösteren astronomik bir alanın sembolik ifadesidir. Eğer doğduğunuz noktadan gökyüzüne, Güneş'e doğru hayali bir çizgi çizer ve bu çizgiyi sonsuza doğru uzatırsanız, bu çizginin bir burca ulaştığını görürsünüz. Yani doğduğunuz sırada Güneş'e doğru baktığınızda, eğer onun yoğun ışığı olmasa idi, göreceğiniz bir burç olacaktı. İşte bu gökyüzü alanı sizin burcunuzu ifade eder.

Burçlar takımyıldızlarıdır. Horoskop olarak çizdiğimiz semavi haritada ise 360 derecelik tam daire üzerinde, yaklaşık 30'ar derecelik 12 bölümdürler.

Sıralamada **Koç** burcu ilk burç olarak kabul edilir. Bunun nedeni ilkbahar noktasında bulunmasıdır. Takvimimiz dört önemli döngüyü kabul eder. Bunlardan her biri bir **ekinokstur** (gece-gündüz eşitliği). İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış ekinoksları bütün yılı dört parçaya böler ve üçer burcun içinde gruplandığı dört farklı yapı ile karşılaşırız. Her üç burç mevsimlerinin döngülerini taşır. Koç burcu 21 Mart'ta gündüz ve gecenin eşit olduğu ve günlerin uzamaya başladığı zaman başlar. Sembolik olarak günün geceyi yendiği bir zamandır.

Üstad Hazretleri bu ifadelerinde **"Dünya öküz ve balık üstündedir."**(2) hadisine bir yorum getiriyor. Hadisin manalarından birisi de yukarıda izah edildiği üzere burçların dünya ile münasebetidir.

"İşte bu vecihle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm, sabıkan zikrettiğimiz gibi, bir defa ale's-sevr, bir defa ale'l-hût demiş. Evet, mu'cizü'l-beyan olan lisan-ı Nübüvvete yakışır bir tarzda, gayet derin ve çok asır sonra anlaşılacak bir hakikate işareten, bir defa ale's-sevr demiş. Çünkü küre-i arz, o sualin zamanında Sevr Burcunun misalindeydi. Bir ay sonra yine sorulmuş, ale'l-hût demiş. Çünkü o vakit küre-i arz Hût Burcunun gölgesindeymiş."

"İşte, istikbalde anlaşılacak bu ulvî hakikate işareten ve küre-i arzın vazifesindeki hareketine ve seyahatine imâen ve semâvî burçlar, güneş itibarıyla muattal ve misafirsiz olduklarına ve hakikî işleyen burçlar ise küre-i arzın medar-ı senevîsinde bulunduğu ve o burçlarda vazife gören ve seyahat eden küre-i arz olduğuna remzen, ale's-sevri ve'l-hût demiştir. Vallahu a'lemu bi's-savab."(3)

Peygamber Efendimiz (asm) o zaman insanların bilemeyeceği, hatta asırlar sonra anlaşılacak bilimsel hakikatleri o zaman insanlarına anlayacağı dilden teşbihi ifadeler ile izah etmiş ve bir nevi mucize göstermiştir. Yani semadaki burçların Güneş'in dönmesinden meydana geldiği zannediliyordu. Oysa şimdi anlaşıldı ki dünyanın Güneş etrafında dönmesiyle burçlar oluşmaktadır.

İşte Hz. Peygamber (a.s.m) bu hakikati **"Dünya ne üzerindedir?"** sorusuna verdiği cevapta insanlığa işareten öğretiyor. Bir defa sorulduğunda o zaman dünya **"Boğa burcu"**nda idi. Bunun için **"ale's-sevri"** demiştir. Daha sonra sorulduğunda ise dünya **"Balık burcu"**ndaydı. Bu nedenle **"ale'l-hût"** diye cevap vermiştir. Yoksa cahil ve avam insanların iddia ettiği veya yanlış anladığı gibi, dünya hakikaten boğa ve balık üstünde değildir. Detaylı bilgi için On Dördüncü Lem'a'ya bakılabilir.

Dipnotlar:

İlgili ders videosu için tıklayınız:

- [Prof. Dr. Şadi Eren, Muhakemat Dersleri \(17.Bölüm\).](#)

(1) bk. [Muhakemat, Birinci Makale \(Unsuru'l-Hakikat\), On İkinci Mukaddime.](#)

(2) Bu hadisin aslı için bk. *Hâkim, Müstedrek, Beyrut, 1411/1990, 4/636; el-Munzirî, et-Terğib ve't-Terhib, Beyrut, 1417, 4/257.*

(3) bk. [Lem'alar, On Dördüncü Lem'a.](#)